

DOPIŠ PRO TEBE

MODERNÍ SVĚTEC STARÝCH DOB

4/79

Sv. Augustin je jeden z největších učitelů Církve, svědek tradice. Zřídka však předkládá pravdu jako poučku, jako něco zřejmého, jasného. Pravda se rodí z jeho vlastního nitra, z jeho bolestí a radostí, proto je jeho nauka otevřena pro další úvahy a zkušenosti jiných.

CELÝ ŽIVOT HLEDAL PRAVDU

Stálo ho to mnoho. Ale přesto je zásadní optimista. Člověk pravdu najde, ovšem splní-li jednu podmínku – je-li pokorný. Sv. Augustin to shrnuje v jedinou větu: »SNAHA O PRAVDU JE SNAHA O POKORU«.

V jistém smyslu můžeme tedy sv. Augustina nazvat »učitelem pokory«. Celý život se pokorou zabýval, vysvětloval ji, osvětloval a dokazoval nutnost této ctnosti, kterou pohané neznali a která je velký přínos evangelia.

JAK VYSVĚTLIT LIDEM DŮLEŽITOST POKORY?

Vždyť v moderní společnosti ji nikdo nepochopí, nezajímá se o ni, netouží po ní. Avšak společnost, ve které žil sv. Augustin, měla úplně stejná hesla a zásady jako má dnešní společnost: kariéru, dostat se co nejvýš, vyšvihnout se na společenském žebříčku, získat vzdělání, moc, nadvládu. Tak tehdy jednali všichni, tak jednal i mladý Augustin, ctižádostivý rétor – jakýsi druh antického advokáta. Můžeme v tom někomu bránit? Vždyť i stro-
my rostou do výšky a jeden druhého přerůstá.

Právě při pozorování stromů přišel sv. Augustin k tomu, že pokora je nutná: » *Podívejte se na strom, « píše, » nejdřív se rozpíná do hloubky, pak teprve roste vzhůru. Nejdřív zapustí kořeny do země, pak teprve rozepne korunu k nebi. Oč se tedy opírá? O pokoru!* « Jako by sama příroda ukazovala, čím se má řídit lidský život.

VÝŠKA MÁ ZÁKLAD V HLOUBCE, VELIKOST V POKOŘE

Tímto zákonem se řídí i rozumná lidská práce. Kdo chce postavit vysokou budovu, vykope nejdříve hluboké základy.

Jako je pýcha kořen a souhrn všeho zla, tak je pokora základ ctnosti. Na pokoře ctnost stojí, čím hlubší pokora, tím dokonalejší život. Bez pokory neexistuje křesťanská spravedlnost.

» *Moc dělat zázraky, « říká sv. Augustin, » dal Kristus jen někomu. Ale vyzval všechny lidi bez rozdílu: Učte se ode mne, protože jsem tichý a pokorný srdcem. « (Mt 11, 29.)*

CO JE VLASTNĚ POKORA?

Neřest se pozná podle té ctnosti, která tu chybí. Ctnost pochopíme, když proti ní postavíme její opak. Jak se chová člověk, který není pokorný? Má nesprávné mínění o sobě, o své vlastní důstojnosti. Chce, aby ho podle tohoto nesprávného měřítka hodnotili i ostatní. Chce, aby si ho vážili, aby o něm dobře a pochvalně mluvili, aby ho nikdo nepodceňoval a nepožíval.

K pokoře ovšem nepatří, aby si člověk myslel, že nic není, že nic neznamena. Že ho všichni mají odstrkovat, špatně o něm mluvit, ponižovat ho. Tento dojem pokory často vzbuzují některé nábožné knížky, plné příkladů ze života svatých. Pokora, která se v nich předkládá, nikoho nenadchne, nepřitáhne, je násilná a nepřirozená.

Sv. Augustin zásadně varuje před každým přeháněním. Pravá ctnost rozvíjí přirozené lidské vlohy, neubíjí je, nýbrž pěstuje, zdokonaluje.

Sv. Augustin píše vtipně: » *Přikazuje se ti, abys byl pokorný, ale nedostali jsme přikázání, aby se z člověka stal dobytek. «*

» *Člověče, snaž si uvědomit, co je člověk; celá pokora je v tom, že poznáš, co jsi. «* Pak tedy spatříme pokoru v pravém světle; mít správný úsudek sám o sobě, o svých schopnostech a možnostech, o své vlastní hodnotě a pak očekávat, že mě v tomto správném světle budou hodnotit i ostatní.

POKORA JE TEDY PRAVDA!

Je to ideál, ke kterému míří každý rozumný člověk. Proč však potom tvrdí sv. Augustin, že pokora je ctnost typicky křesťanská? Že ji pohané neznali? Nemluví sám proti sobě? Na první pohled to tak vypadá. Ale když psal sv. Augustin o pokoře, měl už za sebou velkou životní zkušenost sám se sebou i s jinými lidmi. Všichni lidé tvrdí, že sami sebe znají.

Ve skutečnosti se velice klamou. Tragika lidských osudů má kořen ve falešném, nepravdivém mínění o sobě samém. Jen Bůh zná srdce člověka, jeho velikost a jeho slabost. Křesťan je proto přesvědčen, že se nesmí oceňovat sám, ale musí vidět sebe tak, jak ho vidí Bůh, jeho Stvořitel a jeho síla.

JAK TEDY VIDÍ BŮH ČLOVĚKA?

Na prvním místě jako někoho, kdo je úžasně velký, kdo má nesmírnou cenu. Vždyť sám Boží Syn se stal člověkem, aby i nám dal důstojnost Božích synů. Může být něco většího? Ti, kdo si zakládají víc na postavení ve společnosti, na moci, na penězích, na úspěších, na vzdělání nemají pokoru. Nedorostek pokory se ku podivu projevuje tím, že nepokorní lidé nemají tušení o své velikosti.

Základ křesťanské pokory je tedy vědomí, kam až máme dorůst: až do nebe – jako strom. K tomu je ovšem třeba zapustit hluboko kořeny. A tím hlubokým kořenem je vědomí, že ČLOVĚK NEDOROSTE TAK VYSOKO SVÝMI VLASTNÍMI SILAMI – ALE JEN BOŽÍ MILOSTÍ.

Sv. Augustina nazýváme učitelem milosti. Pocítil totiž sám na sobě, že nedokázal žít ani jako normálně spořádaný křesťan – dokud mu Bůh nepomohl. Toto vědomí ho naučilo modlitbě. A toto vědomí i nás naučí nevyvyšovat se nad nikoho, neodsuzovat ani toho, kdo se zdá vyloženým zločincem. Co víme o tom, co dokáže, až mu Bůh pomůže a on Boží ruku zachytí? A kam my bychom padli, kdyby nás Bůh opustil?

Z tohoto postoje plyne řada důsledků. Ty však vznikají obvykle v konkrétních situacích. V těchto situacích se člověk sám naučí chovat se pokorně. Příklady svatých se většinou nedají mechanicky napodobovat.

Ani to není důležité. Nutný je však základní postoj, který tak krásně podtrhnul sv. Augustin. On, který se ctižádostivě

snažil o to, aby v životě vynikl, jednoho dne pochopil, že Bůh ho chce mít něčím neskonale větším, než je to, za čím se člověk honí, chce-li mít úspěch ve světě. On, který hledal známosti, aby mu pomáhaly v kariéře, pochopil, že jediný, kdo mu může pomoci nahoru, je Ten, který bydlí na nebesích.

Co tedy může člověk lepšího a sympatičtějšího udělat, než klesnout na kolena před Bohem a prosit ho. Bohu sloužit znamená panovat.

Křesťanská pokora je velikost.

Život sv. Augustina známe nejlépe z jeho VYZNÁNÍ, kde přiznává své hereze a omyly a chválí Boží vedení. Byl syn pohana Patricia a křesťanky sv. Moniky, narodil se r. 354 v Tagastě, studoval v Madauře a v Karthagu a stal se učitelem rétoriky v Tagastě a Karthagu. R. 383 se přestěhoval do Říma. 384 začal učit v Miláně. Zdejší pobyt konečně uspokojil jeho vášnivě srdce – četl Platona a seznámil se s biskupem sv. Ambrožem, který ho o velikonocích r. 387 pokřtil. Už předtím se odloučil od ženy, s kterou žil čtrnáct let, synka si ponechal, ale ten brzo zemřel. Opustil i svou kariéru a vzdal se svého majetku. Vrátil se do Tagasty a s několika přáteli začal klášterní život. Brzo ho »objevil« biskup z Hippo a vysvětil ho r. 391 na kněze. Po biskupově smrti se stal sv. Augustin jeho nástupcem. Žil pohromadě s několika kleriky, pro které napsal řeholní pravidla o společném životě náboženské společnosti. Zemřel r. 430 při obléhání města Vandaly. Je to nejvýznamnější západní církevní Otec; mimo VYZNÁNÍ napsal 22 knih; O MĚSTĚ BOŽÍM a různé filosofické a teologické úvahy a pojednání, kázání, dopisy aj. Jeho teologie a filosofie, stejně jako zbožnost, má dodnes vliv na duchovní život katolické Církve.

Své dotazy a připomínky pište na adresu :

VELEHRAD, Postfach 592, CH-8026 Zürich